

ДЭВАЛЬВАЦЫЯ ДАВЕРУ

Аб'яўляючы апошні і рашучы бой хаджэнню валюты на тэрыторыі краіны, можна патрапіць у абсалютную залежнасць ад яе ж.

Як вядома, 29 ліпеня Нацыянальным банкам краіны ўведзена забарона на крэдытаванне банкамі насельніцтва (акрамя індывідуальных прадпрыемстваў) у замежнай валюты, якая працягнецца да 1 студзеня 2011 года. Забарона датычыцца і прадастаўлення новых частак раней узятых валютных крэдытаў. “Улічваючы, што грамадзяне нашай краіны атрымліваюць заробак у беларускіх рублях, а таксама магчымыя хістанні ўзаемных курсаў замежных валют, крэдытаванне насельніцтва ў замежнай валюты на аддаленую перспектыву ўтрымлівае высокую валютную рызыку і рызыку непагашэння такіх крэдытаў у выпадку павелічэння сум плацяжоў па іх да памераў, якія пераўзыходзяць даходы крэдытаатрымальніка”, – патлумачыў сваё ж рашэнне Нацбанк.

Кандыдат эканамічных навук **Пётр Рагойша** для **нашага выдання** вылучыў сваю версію апошняга кроку Нацыянальнага банка: “Усё дастаткова банальна. У дзяржаве не хапае валюты. Экспарт знізіўся больш чым на 50 працэнтаў. Знешняя запасычанасць за паўгода вырасла ў 2 разы, што напрамую пагражае эканамічнай бяспецы Беларусі. Безумоўна, такія крокі з пункта гледжання захавання нацыянальных інтарэсаў можна прызнаць правільнымі, але калі яны будуць толькі адзінымі ў сённяшняй сітуацыі, то нічога пазітыўнага з гэтага не атрымаецца”.

Дарэчы, нашы суседзі, якія ў фінансавым плане да крызісу былі мацнейшымі, расходную частку бюджэту скарацілі куды больш радыкальна, чым мы. Інагурацыя нававыбраннага літоўскага прэзідэнта, напрыклад, абышлася ў не-

Хочацца спадзявацца, што справа не дойдзе да чэргаў укладчыкаў, жадаючых забраць свае ўклады

калькі тысяч долараў. У нас жа працягваюць будавацца дарагія хакейныя палатны і іншыя сацыяльныя аб'екты далёка не першай неабходнасці, праводзяцца пампезныя “славянскія базары” і парадны баявой тэхнікі. Увогуле нічога не чытаць аб скарачэнні мясцовых бюджэтаў.

І гэта пры тым, што затаваранасць на складах дасягнула пагражальных лічбаў, а большасць буйнейшых экспарцёраў,

асноўных здабытчыкаў валюты для краіны, вымушаны ўвесці няпоўныя працоўныя тыдні.

Нагадаем, што напрыканцы мінулага года Нацбанк ужо рэкамендаваў камерцыйным банкам адмовіцца ад выдачы валютных крэдытаў фізічным асобам. Некаторыя банкі прыслухаліся да гэтай “ненавязлівай” парадны галоўнага банка краіны, некаторыя – не.

Працяг на стар. 3

SOS!

Улады Малдовы дэпартавалі каля дзесяці беларускіх праваабаронцаў, якія мелі намер назіраць за ходам парламенцкіх выбараў у гэтай краіне.

ДЭПАРТАЦЫЯ

Раней з Малдовы былі дэпартаваны тры грамадзянкі Беларусі: Аксана Закрэўская, Аксана Самойлава ды Таццяна Каралёва. Усе яны – сябры магілёўскага незарэгістраванага аб'яднання “Модэс” (моладзевыя дэмакратычныя сілы), якія вялі маніторынг выбарчай сітуацыі ў Малдове.

“Нас абвінавацілі ў фінансаванні малдаўскай апазіцыі і арганізацыі беспарадкаў сёлета 7 красавіка, на мінулых выбарах, – распавяла радыё “Свабода” Аксана Закрэўская. – Учора каля семнаццаці гадзіны ў нумар гатэля, дзе мы жылі, прыйшлі васьмёра супрацоўнікаў эміграцыйнай службы. Яны заявілі, што нас няма ў іх камп'ютэрнай базе. У камісарыяце мы напісалі тлумачэнні. Яны доўга нешта высвятлялі. Там нас трымалі да гадзіны ночы. Потым прымусілі пакінуць тэрыторыю Малдовы. У нас забралі тэлефоны, і мы нікому не маглі патэлефанаваць. Цяпер мы ў Адэсе. Нам забаронена ўязджаць у Малдову на працягу чатырох гадоў”.

Дэпартаваныя Аксана Самойлава і Аксана Закрэўская

ХТО ВЫЙГРАЕ Ё ДЫПЛАМАТЫЧНАЙ “ВАЙНЕ” ПАМІЖ БЕЛАРУССЮ І РАСІЯЙ?

Намеснік начальніка галоўнага консульскага ўпраўлення МЗС Беларусі Аляксандр Лукашэвіч настойліва рэкамендаваў грамадзянам выконваць законы Грузіі пры планаванні паездак у Абхазію і Паўднёвую Асецію.

Статс-сакратар, намеснік кіраўніка МЗС Расіі Рыгор Карасін назваў гэтую заяву беларускага чыноўніка абсалютна нелагічнай і малазразумелай, бо яна абвясняе многае з таго, што і афіцыйныя, і грамадскія дзеячы Беларусі заяўлялі ў гэтым кантэксце раней.

А паводле ўплывовага расійскага “Камерсанта”, высокапастаўлены супрацоўнік адміністрацыі прэзідэнта РФ беларускаму лідэру паабяцаў фінансавыя праблемы: “Незразумела, дзе ён збіраецца браць грошы на змену курсу. Асабліва калі прыйдзе час плаціць пенсіі і заробкі”.

ВІНЦУК ВЯЧОРКА, ПАЛІТЫК: “ГЭТА ІНСТЫНКТ ЗАХАВАННЯ ДЗЯРЖАВЫ”

— Наогул, гэтая заява МЗС абсалютна нармальная. Яна, калі можна так сказаць, лагічная для любой постсавецкай краіны, якая можа быць паддадзена рызыцы каланіяльнага паглынання. Тут прысутнічае элементарны, здаровы дзяржаўніцкі падыход. Ну і інстынкт самазахавання. Безумоўна, здзіўленне выклікае тое, што гэта робіць лукашэнкаўскае МЗС. Думаю, што на гэта ёсць такое тлумачэнне. Калі б праект Саюзнай дзяржавы развіваўся далей, то непазбежна ягонае хада прывяла б да таго, што спадары Багапш і Какойты апынуліся б у гэтай чацвёрцы лідэраў. А гэта маргіналізавала б Лукашэнка ў такой канфігурацыі цалкам. Ну і жыццё паступова паказала, што ні адна краіна свету, уключаючы Нікарагуа, не прызнала адсечаныя грузінскія рэгіёны. І ў гэтым сэнсе прызнаць іх азначала б стаць белай варонай. Зразумела, гэта лукашэнкаўскае рашэнне, а не МЗС. Я абсалютна не лічу, што Лукашэнка раптоўна стаў незалежнікам. Гэта логіка зберажэння дзяржавы падказвае такі крок.

ЛЮДМІЛА ПЕЦІНА, СУСТАРШЫНЯ ГРАМАДСКАГА АБ’ЯДНАННЯ “ЖАНОЧЫ НЕЗАЛЕЖНЫ ДЭМАКРАТЫЧНЫ РУХ”: “ЗДАРОВЫ СЭНС ЧАСАМ ПЕРАМАГАЕ”

— МЗС Беларусі дало правільную парадку сваім грамадзянам. Бо на сённяшні дзень прызнала Абхазію і Паўднёвую Асецію толькі адна Расія. Мне здаецца, што здаровы сэнс часам перамагае. Хаця, можа быць, за ім хаваюцца рэчы, пра якія мы не ведаем. Магчыма, нейкая патаемная дыпламатычная вайна ідзе, але пра яе вынікі пакуль рана казаць.

АНДРЭЙ САННІКАЎ, БЫЛЫ НАМЕСНІК МІНІСТРА ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ: “ГЭТАЯ ГІСТОРЫЯ НЕ МАЕ АДНОСІН ДА ДЫПЛАМАТЫІ”

— Наўрад ці гэта можна назваць дыпламатычнай вайной, таму што гэта проста даволі моцны ціск з боку Расіі на прызнанне Абхазіі і Паўднёвай Асеціі. І зусім не дыпламатычны. Тут выкарыстоўваюцца ўсе сродкі. Іншая справа, што тут мы зноў пераканаліся, што ў нашай

АФІЦЫЙНА

Кіраўнік Падліковай палаты Расіі Сяргей Сцяпашын: “Я думаю, што Аляксандр Лукашэнка з гэтай пазіцыяй не знаёмы, таму што два дні назад я быў у Мінску і сустракаўся з ім. Мы з прэзідэнтам Беларусі шмат гаварылі наконце сумесных праектаў, і ён вельмі цёпла адзываўся аб сітуацыі і абхазскім народзе. Як відаць, Міністэрства замежных спраў яго «падставіла».

Сваё стаўленне Расія да дзеянняў у Паўднёвай Асеціі выявіла даўно. Чарга – за Беларусь

краіне ўсё залежыць ад аднаго чалавека. А паколькі гэта не вайна, тут няма ні пераможцаў, ні пацярпеўшых паразу. Аднак я хацеў бы падтрымаць тое, што зрабіла беларускае МЗС. Таму што незалежна ад таго, якія былі ці не былі палітычныя матывы, гэта трэба было рабіць.

ТАЦЫЯНА ПРОЦЬКА, ГІСТОРЫК, ФІЛОСАФ: “АБАЗНАЧАЕМ ПРЫХІЛЬНАСЦЬ ДА ЕЎРАПЕЙСКИХ КАШ- ТОЎНАСЦЯЎ”

— Гэтая гісторыя сведчыць пра тое, што беларускае кіраўніцтва не толькі дэкларавала сваю прыхільнасць да еўрапейскіх каштоўнасцяў, але і пацвердзіла гэта канкрэтнай справай. Тое, што кіраўніцтва прапанавала сваім грамадзянам карыстацца законамі Грузіі на тэрыторыі Паўднёвай Асеціі і Абхазіі, сведчыць пра тое, што мы прытрымліваемся еўрапейскага погляду на гэтую праблему.

ПЯТРО САДОЎСКИ, БЫЛЫ ПАСОЛ БЕЛАРУСІ Ё ГЕРМАНІІ: “РФ НЕ БУДЗЕ ЛАМАЦЬ БЕЛАРУСЬ ПРАЗ КАЛЕНА”

— Для Расіі міжнароднае прызнанне Цхінвалі і Сухумі не актуальна. У свеце такіх прэцэдэнтаў не адзін. Тая ж самая гісторыя ў Паўночнага Кіпра і Турцыі. Колькі гадоў ужо існуе гэтае пытанне? І ўсё роўна Турцыя з’яўляецца сябрам НАТА. У Еўрасаюз пакуль што не бяруць, але ж не з-за Кіпра, праўда? Я лічу, што гэтая праблема прыдуманая журналістамі. Ніякага выйгрышу тут не можа быць. Для Расіі гэта ўжо не актуальна. Яна не пойдзе на тое, каб прылюдна ламаць Беларусь праз калена... Для Расіі важна іншае – такім чынам палітызаваць эканамічныя адносіны з нашай краінай. Вось і ўсё.

ВАСІЛЬ МЕЛЬНІКАЎ, ПРАДПРЫМАЛЬНІК: “НАША СІТУАЦЫЯ ПАТАЛАГІЧНАЯ”

— Гэта ўжо становіцца правілам, што, калі раптоўна беларуская ўлада робіць нешта нармальнае, гэтая выпадковая нармальнасць успрымаецца як сенсацыя, як прарыў. Напрыклад, калі шведскі пасол загаварыў па-беларуску ці калі міністр культуры завітаў на з’езд беларусаў свету. У гэтым пачынаюць бачыць павышыўшуюся вайну! – такая рэакцыя толькі падкрэслівае паталагічнасць усяго, што тут адбываецца. Калі нешта непаталагічнае успрымаецца як сенсацыя. МЗС зрабіла тое, што павінна было зрабіць любое МЗС. Тое, што робіць расійскае МЗС, – адназначная паталогія. Але ж павінен калісьці надыйсці такі час, калі нармальнасць не будзе успрымацца як сенсацыя, калі нармальных крокаў будзе большасць. А пакуль што яны выпадковыя.

Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1

ДЭВАЛЬВАЦЫЯ ДАВЕРУ

Справа ў тым, што жадаючыя набыць жылло, аўто і складаную імпартную тэхніку аддаюць перавагу пазыкам менавіта ў валюце. Раптоўна і гвалтоўна праведзеная 20-працэнтная дэвальвацыя беларускага рубля не магла не прайсці бяспследна для большасці “свадомых” грамадзян. І тут такі “аблом”...

Як даволі рэзкі крок дзяржавы па абмежаванні хаджэння замежнай валюты на тэрыторыі краіны адаб'ецца на асобна ўзятых падаткаплацельшчыках і краіне ў цэлым?

Трэба сказаць, што амаль палова насельніцтва Беларусі ўвогуле не валодае іншаземнымі грашовымі знакамі. Яшчэ працэнтаў 35–40 маюць такія валютныя зберажэнні, якія не трапляюць пад нядаўнія валютныя абмежаванні. Па сутнасці, 10–15 працэнтаў нашых грамадзян, так званы сярэдні клас, могуць адчуць на сваёй скуры негатыўны наступствы чарговага кроку Нацыянальнага банка. Гэта тыя, хто:

- збіраўся і збіраецца купляць аўтамабілі, жыллё і дарагія замежныя рэчы;
- валодае крэдытнымі карткамі, на якіх знаходзяцца валютныя ўклады;
- планавалі ўзяць крэдыты ў... нацыянальнай валюце.

Хоць начальнік аддзела камерцыйных і фінансавых інструментаў Нацбанка Аляксей Назараў публічна і заявіў, што “напрямую стаўкі па крэ-

Кіраўнік Нацбанку Пётр Пракаповіч верыць у светлую будучыню беларускіх фінансаў

дытах у беларускіх рублях не звязаны са стаўкамі па валютных крэдытах”, шмат хто лічыць, што нельга будзе пазбегнуць падаражання рублёвых крэдытаў. Вось што, напрыклад, сказаў **нашаму выданню** эканаміст **Міхаіл Залескі**: “Ніхто ж не будзе спрачацца з тым, што РЫЗЫКОУНАСЦЬ ЖЫЦЦЯ цяпер значна падвышаецца. Давер да фінансавых устаноў пасля рашэння Нацбанка будзе зніжацца. І тут павышэння ставак крэдытавання ніякім чынам не пазбегнуць. Больш за тое, цалкам магчымая цягам бліжэйшых месяцаў і чарговая дэвальвацыя нацыянальнай грашовай адзінкі. Тым больш што з эканамічнага пункта гледжання гэтую дэ-

вальвацыю ўжо даўно трэба было правесці”.

Што тычыцца рынку жылля, то тут усё не так проста. Ні для каго не сакрэт, што, нягледзячы на жорскую рэгламентацыю здзелак з нерухомасцю (толькі ў рублях), усе яны праводзяцца ў свабодна канверсуемай валюце. Пакупнік кватэры ці дома проста баіцца захоўваць дастаткова вялікую суму грошай у беларускіх рублях. Таму некаторыя эксперты паспяхаліся заявіць, што рынак жылля пасля нядаўняга рашэння Нацбанка павінен абваліцца, паколькі жадаючыя яго набыць аддавалі перавагу менавіта валютным крэдытам, якія цяпер сталі недасягальнымі.

Праўда, эканаміст **Міхаіл Залескі** не згодзен з такой ацэнкай сітуацыі ў гэтым сектары. Вось што ён сказаў **“Тут і цяпер”**: “Тут далёка не ўсё так адназначна, як можа падацца некаторым. Справа ў тым, што ў час, калі давер да грошай страчваецца ўвогуле, “вечныя” матэрыяльныя каштоўнасці, і найперш жыллё, набываюць сваю прыцягальнасць. Людзі разумеюць усю неабароненасць і хісткасць сваіх зберажэнняў і стараюцца ўкласці іх у нешта больш трывалае і надзейнае. Таму я нават прагназую такія працэсы, як запаволенне патаннення кватэр, па крайняй меры на другасным рынку”.

Безумоўна, далёка не ўсе згодны з такой ацэнкай рынку жылля. Аднак факт застаецца фактам. На момант падпісання нумара нашага выдання ў свет колькасць здзелак куплі-продажу нерухомасці не ўпала, як не ўпалі і цэны на жыллё. Прынамсі, так сведчаць у прыватных размовах рыэлтары некаторых найбуйнейшых агенцтваў нерухомасці. Вось што сказаў карэспандэнту “Тут і цяпер” намеснік кіраўніка аднаго такога агенцтва: “Мы цяпер з пэўным песімізмам глядзім на рынак жылля, але пры гэтым не ведаем дакладна, чаго трэба чакаць ад апошніх дзеянняў Нацбанка. Хутчэй за ўсё, сітуацыя стане больш яснай на працягу месяца-двух”.

Дакладна невядома, што будзе адбывацца і на аўтамабільным рынку. Памочнік

ТОЛЬКІ ЛІЧБЫ

Згодна з інфармацыяй Нацыянальнага статыстычнага камітэта за студзень-чэрвень гэтага года адмоўнае знешнеэканамічнае салда склала амаль **4 мільярды долараў**. Пры гэтым мінус беларускага знешняга гандлю фарміруецца пераважна за кошт Расіі – мы ўжо вінны ёй **4,6 мільярда долараў**.

Усяго ж доўг краіны па знешніх краткатэрміновых крэдытах складае цяпер каля **8 мільярдаў долараў**, а на 10 ліпеня гэтага года ўсе золатавалютныя рэзервы складалі **3,9 мільярда долараў**.

генеральнага дырэктара холдынга “Атлант-М” Ілья Прохараў у інтэрв’ю парталу TUT. BY заявіў, што “з-за адмены валютных крэдытаў дылеры недалічацца мінімум 15 працэнтаў сваіх патэнцыяльных кліентаў”. Канечне, гэта ў маштабах усёй краіны. Прама скажам, не крытычная лічба. Тым больш што гаворка фактычна ідзе пра скарачэнне імпарту на тэрыторыі нашай краіны. Але ці не абавязак дзяржавы клапаціцца пра тых, на каго яна павінна найперш разлічваць падчас жорсткага крызісу?

Дарэчы, вельмі цікава, што цяпер абдудзецца з дэпазітамі насельніцтва і ці захочуць заможныя беларускія бізнесмены ўкладваць свае сродкі ў абмен на амністыю капіталаў?

Міхаіл Залескі перакананы, што тут і наступіць так званы “момант ісціны”: “Наконт вяртання капіталаў з-за мяжы і раней былі невялікія спадзевы, а зараз яны сталі мінімальнымі. А вось што тычыцца лёсу цяперашніх дэпазітных укладаў насельніцтва, асабліва ў валюце, то гаворка ідзе ні больш ні менш як аб ступені дэвальвацыі даверу насельніцтва да банкаўскай сістэмы краіны ў цэлым. Калі людзі не кінуцца ў банкі здымаць свае зберажэнні, то можна канстатаваць, што рэальны стан беларускай эканомікі не такі ўжо дрэнны”.

ВІКТАР АЛЯШКЕВІЧ

ЯКАЯ ТЫ, НАРОДНАЯ СКАРБОНКА?

На пачатак мая ўклады насельніцтва склалі амаль **15,6 трыльёна рублёў**, з якіх на дэпазіты ў нацыянальнай валюце прыходзілася **6,7 трыльёна рублёў**, а на валютныя дэпазіты – звыш **3,1 мільярда долараў**.

Асноўнымі кірункамі грашова-крэдытнай палітыкі краіны на 2009 год прагледжаны прырост дэпазітаў фізічных асоб на **4,2–5,2 трыльёна рублёў**.

Пакуль нашы грамадзяне давяраюць дзяржаве ў справе захававання сваіх зберажэнняў.

Аднак чаму дзяржава тлумачэнне свайго чарговага сур'ёзнага кроку, звязанага з грашамі падаткаплацельшчыкаў, давярае не кіраўніку дзяржавы?

Няўжо ён лічыць неметазгодным выступіць і шчыра распавесці аб сапраўдных матывах і, галоўнае, наступствах кроку, ад якога без ілжывай патэтыкі залежаць лёсы тысяч і тысяч людзей?

Недаацэненае сэння можа парушыць заўтра, казалі старажытныя. Хочацца, каб на гэты раз яны памыляліся.

КАГО МІЛУЕ ЛУКАШЭНКА

Усё-такі сучасная Беларусь — манархія. Аляксандр Лукашэнка ў чарговы раз засведчыў гэта, дзейнічаючы па прынцыпе “хачу — мілую, хачу — караю”. На гэты раз аб’ектам прэзідэнцкай літасці сталі... забойцы.

Напярэдадні Новага 2009 года чацвёрка жыхароў вёскі Пухавічы Жыткавіцкага раёна падрыхтавалі і ўчынілі забойства аднасяльчаніна, якога падазравалі ў падпалах маёмасці. Разборка мясцовага маштабу, на жаль, шараговая для цяперашніх часоў. Аднак раптоўна гэтая гісторыя была ўзнята на вышэйшы дзяржаўны ўзровень.

“Пожалуйста, завтра вы их (забойцаў. — В.С.) отвезите в деревню, я вас прошу, пусть они живут в деревне, а вы ведите свое уголовное дело, — заявіў Аляксандр Лукашэнка 6 лютага на нарадзе па ўдасканаленні (!!!) крымінальнага заканадаўства. — Отвезите людей в деревню, и пусть эти старики (насамрэч злачынцам ад 22 да 37 гадоў. — В.С.) работают там, находятся в своих семьях, а вы их приглашайте и допрашивайте, это для них будет лучше, чем сидеть в следственном изоляторе. Я бы попросил, чтобы вы лояльно вели это уголовное дело, и, Валентинович (старшыня Вярхоўнага суда Валянцін Сукала. — В.С.), очень вас прошу, относитесь как к своим родным людям. Ну негодяй, он людей терроризировал, целую деревню, если уж мужики на это пошли, наверное, они действительно возмущены были. И все ж простые люди на их стороне... Не-

Іншыя асуджаныя таксама могуць разлічваць на міласць А.Лукашэнкі?

льзя их сажать! Что это — великий человек погиб? По тюрьмам скитался, пришел и еще терроризирует целую деревню”.

Публічнае ўмяшанне кіраўніка дзяржавы ў справы следства дзе-небудзь на Захадзе выклікала б жудасны скандал. Тым больш што заступіўся Лукашэнка за забойцаў, якія фактычна ўчынілі суд Лінча над аднавяскоўцам. Аднак нашы вартавыя парадку ўзялі пад казырок і выканалі загад.

Потым высветлілася, што забіты даўно адсядзеў за свае злачынствы і цяпер ледзь цягаў ногі. Наўрад ці ён уяўляў пагрозу для каго-небудзь. Аднак пухавіцкая “чацвёрка” вырашыла інакш і пакара-ла аднавяскоўца смерцю.

Гэта было наўмыснае забойства паводле папярэдняй змовы без якіхсьці змякчаючых віну акалічнасцяў. Таму суд апынуўся ў вельмі складаным становішчы. З аднаго боку, кіраўнік дзяржавы распарадзіўся аднесціся да злачынцаў “как к своим

родным людям”. З другога — падстаў вы-зваліць іх ад адказнасці не было наогул.

Суд прыняў саламонава рашэнне. Забойцам было прызначана ніжэй за мінімальна магчымае (паводле Крымінальнага кодэкса) пакаранне. Два галоўныя злачынцы атрымалі 5 і 3 гады пазбаўлення волі. Яшчэ два памагатыя наогул абышліся папраўчымі работамі.

Здавалася б, у гэтай гісторыі можна паставіць кропку. Дык не! Пасля абвяшчэння прысуду забойцы засталіся на волі. І міліцыя не спяшалася накіраваць іх у калонію.

Неўзабаве высветлілася, чаму праваахоўныя органы так марудзяць. Аляксандр Лукашэнка падпісаў указ аб памілаванні пухавіцкіх забойцаў. Маўляў, хай сабе суд рашае што заўгодна, а калі я пастанавіў, то так і будзе, не зважаючы ні на якія законы і здаровы сэнс.

Цяжка зразумець, чаму кіраўнік дзяржавы так упарта бароніць злачынцаў. Аднак у любым выпадку паўстае пытанне. У розных беларускіх калоніях сёння знаходзяцца сотні тысяч асуджаных, якія пакараны пазбаўленнем волі за значна менш сур’ёзныя справы, чым забойства. Чаму яны не могуць разлічваць на міласць Аляксандра Лукашэнкі? Няўжо сярод іх няма людзей, больш вартых “найвышэйшай” літасці? Няма адказу...

Рэха гэтай гісторыі мы яшчэ пачнем. Бо фактычна кіраўнік Беларусі ўхваліў самасуд. І магчыма, заўтра, праз месяц, праз год нехта яшчэ ў іншым беларускім мястэчку вырашыць, што ягоны сусед не павінен жыць, і выканае гэты “прысуд”.

Чаму не, калі сам Лукашэнка выступае ў ролі апекуна забойцаў?..

ВАЛЯНЦІН СЫЧ

СТАЛІЦА, ЯКУЮ МЫ СТРАЦІЛІ НАЗАЎЖДЫ

Тут ёсць “тутэйшыя”, але на гарадскіх вулках не чуваць беларускай мовы. Спрадвечная беларуская тапаніміка назаўжды затынкавана літоўскай. Ад беларускай Вільні, дзе яшчэ стагоддзе таму па-наску гаманіла большасць насельніцтва, засталіся адно нешматлікія мемарыяльныя дошкі ды магілы нацыянальных адраджэнцаў на могілках “Росы”.

ЗАМІЖ КУЛЬТУРЫ - БУЦІКІ

Вільня. Старадаўняя сталіца ВКЛ — сярэднявечнай беларускай дзяржавы. Цэнтр беларускага нацыянальнага адраджэння пачатку XX стагоддзя. Тут, у літаратурным асяродку “Нашай Нівы” на чале з братамі Луцкевічамі, нарадзіўся “праект Беларусь”, пачатковым этапам якога стала абвяшчэнне БНР з БССР, а канчатковым — утварэнне суверэннай Беларусі. Аднак сёння беларуская прысутнасць у

Вільнюсе, сталіцы незалежнай Літвы, незаўважная няўзброенаму воку.

У суперпапулярным турыстычным дапаможніку па горадзе слыннага літоўскага літаратара, прафесара Йельскага ўніверсітэта ЗША Томаса Венцлавы яшчэ можна сустрэць згадкі пра “Нашу Ніву”, Купалу з Коласам ды некаторых іншых беларусаў. Аднак у ангельскім перакладзе кнігі нас называюць па-савецку Byelorussians (заміж Belarusians), а на паліцах кнігарняў побач з літоўс-

ка-, ангельска-, расійска- і польскамоўнымі даведнікамі беларускамоўных няма. Гэта-сама за гады незалежнасці ніводзін віленскі беларус не паклапаціўся стварыць дапаможнік для нашых турыстаў па беларускай Вільні. Зрэшты, ён наўрад ці быў бы запатрабаваны.

У адрозненне, скажам, ад палякаў, якія ў выхадныя дзесяткамі турыстычных аўтобусаў “акупуць” старую Вільню, каб наведаць мясціны нацыянальна-гістарычнай памяці, цяперашнія беларусы едуць у Вільню не на экскурсіі. Не для таго, каб укленьчыць перад цудадзейным абразом Маці Боскай Вастрабрамскай ці памаліцца ў касцёле святой Ганны. Найчасцей — каб скарыстацца з нечуваных для Беларусі распродажаў і сезон-

ных зніжак у найбуйнешым гандлёвым цэнтры “Акропаліс” ці накупіць якасных ды недарагіх літоўскіх сыроў і каўбас. У лепшым разе — каб глынуць еўрапейскага паветра за шэнгенскім кардонам, якое так выразна адрозніваецца ад беларускага.

“ТУТЭЙШЫЯ МЫ”

Калі аднойчы я прыгладася да акварэлек з відамі горада на знакамітай мастакоўскай галерэі ля царквы св. Мікалая, адзін з аўтараў пачаў з імпэтам тлумачыць, якія гістарычныя аб’екты выяўлены на карцінах: “Вострую Брану беларусы яшчэ трохі пазнаюць, але звычайна не ведаюць дзе што”.

Заканчэнне на стар. 8

ДЗЕ АДПАЧЫВАЕ АПАЗІЦЫЯ

Не так даўно старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамады) Анатоль Ляўковіч на пытанне “Народнай волі” “Якімі канкрэтнымі справамі зараз займаецца ваша партыя?” адказаў наступным чынам: маўляў, партыя не спіць, а асабіста я “зараз сяджу на беразе ракі, лаўлю рыбу”.

Шчыры адказ Ляўковіча выклікаў нечаканы рэзананс: маўляў, дэмакратыя ў небяспецы, а апазіцыя рыбу вудзіць!

“Тут і цяпер” вырашыла пацікавіцца, дзе гэтым летам адпачываюць іншыя прадстаўнікі апазіцыі.

КАЛЯКІН МАРЫЦЬ ПРА КРУІЗ ВАКОЛ СВЕТУ

Л і д э р
Партыі камуністаў Беларускай **Сяргей КАЛЯКІН** яшчэ не адпачываў.

– Ёсць абставіны, якія пакуль не дазваляюць

марыць пра адпачынак, – гаворыць Сяргей Іванавіч. – Хутчэй за ўсё, планы на адпачынак пачну будаваць напрыканцы жніўня, а бліжэй да верасня ўжо дакладна вызначуся. Хацелася б паехаць да мора, тым больш бачыце, якое ў нас лета...

Не кожны адпачынак Сяргей Іванавіч праводзіць з жонкай.

– Справа ў тым, што мы абодва працуем, – тлумачыць палітык. – І нашы графікі не заўсёды супадаюць. Канешне,

пажадана ехаць адпачываць разам з жонкай. Але здаралася і такое, што я адзін ездзіў на курорты...

Самы лепшы адпачынак для мяне які? Магу адпачываць на рыбалцы, хадзіць у грыбы. Мару калі-небудзь паехаць у круіз вакол свету, але пакуль ні часу, ні грошай на гэта няма. Таму прыйдзеца абмежавацца нечым іншым...

МАРКЕВІЧ ШУКАЕ ЛЬНЯНУЮ КАШУЛЮ

Аднаго са стваральнікаў Ліберальна-дэмакратычнай партыі Беларусі, а цяпер юрыста ў сферы аўтамабільнага бізнесу **Алега МАРКЕВІЧА** замежныя краіны не вабяць.

– Я цяпер адпачываю толькі ў Беларусі, – гаворыць Алег Валянцінавіч. – Тым больш нядаўна набыў сабе хутар пад Мінскам – недалёка ад “Лініі Сталіна”. Побач – азёры, рака, грыбы прама пад плотам растуць, зімой дзікі падыходзяць да сядзібы... Ні ў Турцыю, ні ў

Егіпет мяне не цягне. Дый пабываў я амаль ва ўсіх краінах свету. Не быў толькі ў Японіі і Амерыцы. Так, за мяжой добра, але... Шчыра і без пафасу скажу: лепш за Беларусь нідзе нічога няма. І адпачываць трэба там, дзе нарадзіўся. Свая прырода цябе беражэ, натхняе, захоўвае (зразумела, пры адпаведным ладзе жыцця).

Я цяпер мяюся са студні, замест фізкультуры – кашу траву. Хаця я кандыдат у майстры спорту, але касьба, паверце, – найлепшы фітнес! Схуднеў, нават дзяўчаты ў буціках прыстаюць, спрабуюць завесці знаёмства... Дарэчы, пра буцікі. Захацеў днямі набыць сабе льняную кашулю сялянскага тыпу, каб на хутары без трусаў хадзіць. Накшталт той, у якой пару гадоў таму Лукашэнка з’явіўся ў полі перад тэлекамерамі. Дык яму, відаць, на заказ выраблялі, бо я прайшоўся па магазінах – нідзе няма. За 500 тысяч знайшоў толькі нейкі турэцкі варыянт...

ІВАШКЕВІЧ НЕ ЛЮБІЦЬ МОРА І СОНЦА

Намеснік старшыні партыі БНФ **Віктар ІВАШКЕВІЧ** кажа, што яму планы на водпуск сапсавалі партыйны з’езд, які мае

адбыцца на пачатку верасня.

– А каб не з’езд, то паехаў бы ці на раку Котру, ці на раку Нёман, ці на Мядзельскія азёры – у паўночную частку, дзе камароў менш, – распавядае палітык. – Думаю, бліжэйшым часам знайду магчымасць зрабіць паход выхаднога дня. Для мяне рэлакс – гэта мінімум людзей, цякучая вада і зялёная трава. Калі я так сяджу на беразе, то адпачываю.

А вось мора і сонца не люблю. Я з тых, каго называюць людзьмі на балоце. Маё найлепшае надвор’е – калі за акном градусаў 17–20.

Увогуле, я лічу, што лепшы адпачынак для беларускага палітыка – паход у лес. Прычым гэта не толькі адпачынак у прамым сэнсе гэтага слова, але яшчэ і добры практычны трэнінг у сувязі з дыктатарскім рэжымам: на выкі выжывання ў лясах могуць спатрэбіцца, тым больш наперадзе прэзідэнцкія выбары...

БУХВОСТАЎ НЕ ВЕДАЕ, ШТО РАБІЦЬ НА КУРОРЦЕ

Прафасюжны дзеяч і старшыня пакуль яшчэ не зарэгістраванай Беларускай партыі працоўных **Аляксандр БУХВОСТАЎ**

амаль кожныя выхадныя праводзіць на лецішчы.

– Апошнім часам увогуле не адпачываю, гады 3–4 дакладна ў адпачынку не быў, – узгадвае Бухвостаў. – Мяне ўжо нават і не цягне кудысьці ехаць. Выхадныя праводжу на лецішчы. А што тычыцца курортаў... Шчыра кажучы, ужо нават і не ведаю, што там рабіць. Раней, калі маладзейшы быў, пэўныя інтарэсы, канешне, былі, а цяпер... З галавой сышоў у палітыку...

ПАЛІНА ПЛАТОНАВА спецыяльна для svabodaby.net.

ТЫМ ЧАСАМ

ЛАЗАВІК НАБЫЎ ДОМ У ВЁСЦЫ

І схуднеў на сем кілаграмаў

– У мяне адпачынак быў проста выдатны – у вёсцы Тулёнка Стаўбцоўскага раёна, – падзяліўся з **“Тут і цяпер”** сакратар Цэнтрвыбаркама. – Займаўся будаўнічымі і землянымі работамі. Я набыў домік у вёсцы і рабіў там капітальны рамонт. Па цяперашніх цэнах домік каштуе нядарага. Хаця чым танней набываеш, тым больш потым прыходзіцца ўкладваць у рамонт. Так, за 80 кіламетраў ад Мінска пакуль яшчэ можна набыць хатку па нармальным коштах, у межах 5–6 тысяч долараў. Аднак прыкладна столькі ж давядзецца патраціць на рамонт.

Чаму менавіта ў гэтай вёсцы набыў дом? Была магчымасць выбару, але мне вельмі спадабалася месца. Рака побач, грыбны лес. Але папрацаваць, канешне, прыйшлося так, што пры маёй далёка не залішняй вазе я за тры тыдні схуднеў аж на сем кілаграмаў...

Нягледзячы на тое, што адпачынак прайшоў у бытавых клопатах, я маральна вельмі задаволены.

А ЯРМОШЫНА З’ЕЗДІЛА НА БАЛТЫЙСКАЕ МОРА

Старшыня Цэнтрвыбаркама Лідзія Ярмошына, якой паранейшаму забаронены ўезд у краіны Еўрасаюза і якая ўжо даўно марыць наведаць Парыж, ездзіла па мясцінах свайго юнацтва – пабывала ў Калінінградзе.

Нагадаем, што Лідзія Міхайлаўна скончыла юрыдычны факультэт Калінінградскага дзяржаўнага ўніверсітэта. У гэтым горадзе ў яе засталася шмат сяброў, былых сакурснікаў, і яна, калі прадстаўляецца магчымасць, з вялікім задавальненнем ездзіць туды.

Другую частку адпачынку Лідзія Ярмошына правяла ў Мінску.

МІЛЬЁНЫ З ТРОХ КІЛАВАТ

Электраэнергія, што зда-
бываецца са звычайнай
сажалкі, і сонечныя батарэі, з
дапамогай якіх выпякаецца
хлеб, прынеслі жыхарам
вёскі Камарова Мядзельскага
раёна, што за 132 кіламетры
ад Мінска, мільённыя інвес-
тыцыі ў СКВ і даволі шырокую
вядомасць.

Аднавіць будынкi 1820–
1827 гадоў, якія належалі бы-
лому гаспадару маёнтка гра-
фу Камарову, і цудоўны парк
вакол яго стала той ідэяй, што
аб'яднала камароўцаў і натхні-
ла на тое, каб змяніць сваё
жыццё і наваколле ўласнымі
рукамі. У 1986 годзе на тэрыто-
рыі вёскі былі пабудаваны пер-
шыя катэдры, а на пачатку но-
вага тысячагоддзя атрыманы
першы грант у 500 долараў.

500 ДОЛАРАЎ ЗА ШЧАСЦЕ

Пачыналася ўсё са старога
парку, якому вырашана было
надаць больш прывабны вы-
гляд. Вынаходлівыя камароўцы
стварылі грамадскае жаночае
аб'яднанне “Жанчыны за адра-
жэнне Нарачанскага краю”,
якое цяпер вядома і за межамі
Беларусі, а першы атрыманы
грант (500 долараў) скарысталі
на закупку кветак і насення.

– Для нас гэтыя грошы былі
тады за шчасце, – расказвае
“Тут і цяпер” Эдуард Вай-
цяховіч, кансультант цэнтра
развіцця сельскага прадпры-
мальніцтва в. Камарова. – Мне
казалі, што ў вёсцы не хапае
грошай на паліва і запчасткі,
быццам бы гэта магло выра-
шыць праблему на будучыню.
Мы пасадзілі кветкі, пачысцілі
сажалку, а зямлёй з яе выраў-
нялі ўчастак парку, на якім
з'явіўся стадыён.

Відавочны плён працы
прынёс наступны грант у
3 000 долараў, потым – яшчэ
больш. У парку сталі рабіць
мосткі, насыпаць сцёжкі і
тэрасы, за якія мясцовыя чы-
ноўнікі спачатку лялі Вайця-
ховіча, а потым, убачыўшы,
што яны цудоўна ўпісваюцца ў
ландшафт, – хвалілі. Камароў-
цы кажуць, што яны пастаянна
выкарыстоўвалі патэнцыял
сваіх сяброў – архітэктараў,
пісьменнікаў, інжэнераў, пры-
цягвалі ў вёску ўсе веды і тэх-

налогіі, якія маглі здабыць і
ператварыць у жыццё.

ПАД ЛЯЖАЧЫ КАМЕНЬ...

Адных намаганняў кама-
роўцаў для карэнных змен,
магчыма, і не хапіла б, але да-
памог выпадак. У 2006 годзе
кіраўніцтва дзяржавы запла-
навала правесці ў Мядзель-
скім раёне рэспубліканскі
экалагічны форум. Кіраўнік
Міністэрства прыродных рэ-
сурсаў і аховы навакольнага
асяроддзя Лявонцій Харужык,
здзіўлены прыгажосцю, што
стварылі жыхары Камарова,
вырашыў, што Камарова будзе
цэнтральным месцам паказу
форуму. І пад гэты праект вёс-
ка атрымала мільярд рублёў.

– Мы не маглі б разлічваць
на такія грошы, калі б самі не
пачалі нешта рабіць, – кажа
Эдуард Вайцяховіч. – Грошай
на ўсіх заўсёды не хапае, але іх
атрымліваюць тыя, хто можа
іх атрымаць. Мы задумаліся,
як забяспечыць людзей пра-
цай. Вядома, што сельская
гаспадарка рэдка дзе ў свеце
цяпер з'яўляецца прыватнай
галіной эканомікі, і мы
вырашылі развіваць іншыя
кірункі. Так нарадзілася ідэя
стварэння цэнтра сельскага
прапрымальніцтва, які б дапа-
магаў людзям развіваць свой
малы бізнес.

Пасля адпаведнага праекта
перамог сярод васьмі анала-
гічных праектаў, якія разгля-
дала прадстаўніцтва ААН у
Беларусі. Праўда, замест абя-
цаных 50 000 долараў кама-
роўцы атрымалі толькі 11 000,
але гэтага хапіла, каб стварыць
цэнтр.

НА ДРОВАХ, ВЕТРЫ І СОНЦЫ

Цяпер у Камарове развіва-
юць экалагічна чыстую сель-

скую гаспадарку, эканоміку,
бізнес, экалогію, адукацыю –
усё, што можна аб'яднаць у
сучасны кірунак стратэгіі ўс-
тойлівага развіцця. Зварот да
новага ў вёсцы відаць ва ўсім,
нават у адсутнасці паміж ка-
тэдрамі платоў – замест іх жы-
вая агароджа з падстрыжанай
алычы.

– Мы пачыналі добраўпа-
радкаванне не таму, каб было
што паказаць іншым, а каб
палепшыць сваё жыццё, – га-
ворыць Эдуард Вайцяховіч.
– Калі пабудавалі сваю гідра-
электрастанцыю, мне казалі:
“І каго ты хочаш здзівіць сваімі
трыма кілаватамі?”. Так, наша
ГЭС працуе толькі шэсць гад-
зін у суткі, бо на большае не
хапае сілы вады, і прыносіць
каля трох кілават электра-
энергіі. Аднак гэтай колькасці
хопіць, каб забяспечыць у
парку вулічнае святло, якое
мы запланавалі. Для таго каб
атрымаць мільён, трэба спа-
чатку зарабіць капейкі.

Сябры з Германіі яшчэ ў тыя
часы, калі пра мясцовыя віды
паліва ніхто ў Беларусі і не ду-
маў, падарылі камароўцам ка-
цёл на дровах, ККД якога скла-
дае 96 %. Зараз кацельня вёскі

За такімі ветракамі быццам бы з Сярэднявечча будучыня

падыходзіць пад усе стандар-
ты экалагічных праграм.

Офіс цэнтра знаходзіцца ў
адрэстаўраваным былым
будынку свінарніка, на даху
якога ўстаноўлены сонечныя
батарэі. Гэта не толькі яшчэ
адна крыніца электраэнергіі,
але і сродак зарабляць грошы.
Энергію, якую атрымліваюць з
гэтай аднаўляльнай крыніцы
энергіі, вёска прадае дзяржаве
па 400 рублёў за 1 кВт, а за
такую ж колькасць звычайнай
энергіі плаціць дзяржаве каля
200 рублёў за 1 кВт. Выгада
відавочная і абсалютна за-
конная. Кансультант цэнтра
падлічыў, што за год энергія
ад сонечнай батарэі не толькі
пакрые патрэбнасці вёскі, але
і прынесе прыбытак.

– Амаль усё, чым можа
зараз ганарыцца наша вёс-
ка, зроблена нашымі ру-
камі, – гавораць мясцовыя
жыхары. – Самі рамантавалі
будынак цяперашняга цэн-
тра, расчысчалі парк. І ўсё
гэта без грошай, на адным
энтузіязме і жаданні зрабіць
вёску прыгожай і ўтульнай.
Да нас прыязджаюць суседзі,
цікавяцца, наведваюцца
турысты. Для іх “сонечнае”
печыва – дзіва, а для нас –
свежы ўласны хлеб. І мы га-
товы падзяліцца вопытам з
усімі жадаючымі, бо зрабіць
тое ж самае можна ў любым
кутку Беларусі.

На сонечнай энергіі ў Ка-
марове працуе і пякарня,
названая «Н Ilhorst» у гонар
нямецкага горада, партнёры
з якога забяспечылі вяскоўцаў
абсталяваннем для выпечкі.
Насамрэч, ці то яшчэ ў сонцы,
ці то яшчэ ў чым, але
булі і батоны з гэтай пякарні
сапраўды на дзіва смачныя
(сама каштавала).

– Калі мы вырашылі
паставіць у пасёлку Занарач
ветракі, каб скарыстоўваць
энергію ветру, – расказвае
Эдуард Вайцяховіч, – мяне
напрасілі выйсці з выканкама,
каб не казаў абы-чаго. “Нафты
і газу шмат, і іх хопіць”, – пачуў
я тады.

Зараз дзве ўстаноўкі, якія
працуюць на энергіі ветру,
забеспечваюць 4 % электра-
энергіі Мядзельскага раёна.

ІРЫНА СІНЦА

Фота аўтара

«Штодня машына Слонімскага райспажыўсаюза выязджае ў вызначанае месца — траса недалёка ад Слоніма, вёска Якімавічы, — распавядае «Тут і цяпер» Мікалай Саўчыц. — Людзі з лесу нясуць на здачу ягады і грыбы.

За адну гадзіну, якую мы працуем на прыёме, звычайна атрымліваем ад насельніцтва 500 кілаграмаў чарніцы і 40 кілаграм лісічак».

АД МАЛОГА ДА ВЯЛІКАГА

Па словах Мікалая Саўчыца, кантынгент людзей, якія здаюць ягады і грыбы, з году ў год не мяняецца.

«Вялікая частка тых, хто жадае падпрацаваць у летні час на зборы чарніцы і лісічак, — гэта пенсіянеры, — распавядае Мікалай Міхайлавіч. — Часам проста дзіву даешся, як гэтыя бабулі вытрымліва-

ЛЕТНІ ДЗЕНЬ ГОД КОРМІЦЬ

У горадзе Слоніме Гродзенскай вобласці мясцовы райспажыўсаюз поўным ходам закупляе ў насельніцтва чарніцы і лісічкі. Па словах нарыхтоўчыка названай установы Мікалая Саўчыца, за няпоўны месяц слонімыцы здалі каля 15 тон чарніцы і 10 тон лісічак.

юць — па 7-8 кілаграмаў ягад нясуць да нас. І ніколі не скардзяцца, што ім цяжка, дрэнна живеца».

Нямала слонімычых падлеткаў таксама ў летнюю пару заняты зборам чарніцы. «Назіраю не першы год, як адзін хлопец улетку ўсё ягады нам здае. Кажу, што на матацыкл збірае. У бацькоў не жадае браць грошы, сам зарабляе», — гаворыць Мікалай Саўчыц.

“ЗДАМ ЧАРНІЦЫ, КУПЛЮ БАНАНЫ”

Для таго каб зарабіць хаця б 20 тысяч у дзень, 72-гадовая Марыя Уладзіміраўна са Слоніма ўстае ў 5 гадзін раніцы. У 6 раніцы бабуля ўжо едзе ў дызелі ў баранавіцкім кірунку, і на працягу шасці гадзін збірае ў лесе чарніцы. Бо да 12.00 ёй трэба ўжо стаяць каля машыны Слонімскага райспажыўсаюза, каб здаць ягады і атрымаць свае кроўна заробленыя грошы.

«Я цэлы месяц дзень у дзень хаджу ў лес, — распавядае Марыя Уладзіміраўна. — Чаго ў хаце сядзець?! Ад гультайства ўсе хваробы! А лес як таблетка. Ды і вынік бачны. Ні табе дыхавіцы, ні галаўнога болю. Толькі, праўда, спіна баліць: амаль шэсць гадзін скрукаваная стаю. Ягады

сёлета добрыя, буйныя, не тое што ў мінулым годзе. Плюс да ўсяго яшчэ і грошы можна зарабіць».

У дзень слонімычых пенсіянерка зарабляе тыя ж 20 тысяч рублёў.

«Бывае, праўда, і больш ягад збярэш, не пяць кілаграмаў, а восем, — кажа Марыя Уладзіміраўна. — Добры дадатак да пенсіі. З такім заробкам весялей жывеца. Вось прадаю чарніцы, магу сабе дазволіць бананы купіць...»

Яшчэ да пачатку нарыхтоўчага сезона 72-гадовая Марыя Уладзіміраўна назбірала ягад і сабе, і сваім дзецям.

«Перш чым дзяржаве здаваць, я ўсім варэння наставіла. Спачатку сябе і сям'ю абслужыла, а цяпер вось яшчэ і іншым здаю», — кажа бабуля.

СЛОНІМСКІЯ ЯГАДЫ ЧАКАЮЦЬ У ЛІТВЕ

Усе сабраныя ў насельніцтва ягады, па словах Мікалая Саўчыца, пойдучы на экспарт у Літву.

«У нас ужо ёсць 15 тон, будзем яшчэ ў насельніцтва закупляць, а потым літоўцам адправім, — гаворыць Мікалай Міхайлавіч. — На сённяшні дзень увесць «ураджай» мы замарозваем, а потым ужо, у канцы сезона, будзем адпраўляць у замежжа. А куды дзяваць грыбы, пакуль не вырашылі».

ВОЛЬГА ШЫЛА

ШТО ПАЧЫМ

Слонімыскі райспажыўсаюз закупляе: лісічкі — 3000 рублёў за кг; чарніцы — 4000 рублёў за кг.

РЭПРЭСІІ СУПРАЦЬ НЕПЛАЦЕЛЬШЧЫКАЎ

Усе электронныя СМІ краіны, а дзе-нідзе і друкаваныя аб'ява выва магільёскага адмысловага папярэджання, якое злосным неплацельшчыкам наклеіваецца на дзверы кватэр.

Сярод раёнаў вобласці ў справе неплацяжоў за камунальныя паслугі лідзіруюць Шклоўскі, Бялыніцкі і Круглянскі. Насельніцтва Шклоўскага раёна завінавацілася жылкамгасу за карыстанне жыллёва-камунальнымі паслугамі больш як 592 млн рублёў, а бялынічане — амаль 70 млн рублёў. Гэтыя сумы штодзённа нарастаюць, бо за кожны пратэрмінаваны суткі налічваецца пеня ў памеры 0,3 % ад агульнай сумы запазычанасці.

На сітуацыю нашаму карэс-

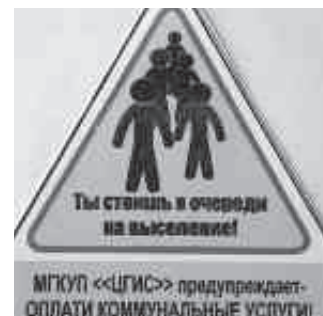
пандэнту паскардзіўся кіраўнік жыллёва-камунальнай службы Бялыніцкага раёна сп. Віктар Івулёў. Ён падкрэсліў, што непаступленне грошай у сваю чаргу адбіваецца на невыкананні праграмы рамонтна жылля, не дазваляе трымаць у добрым стане тэхнічнае абсталяванне камунальных прадпрыемстваў, кацельняў і транспарту.

Такім чынам, стварылася замкнёнае кола, у якім адно чапляецца за другое, а праблемы, замест таго каб развязацца, імкліва награвушчаюцца. Аднак для вырашэння праблемы камунальных неплацяжоў у раёнах знайшлі, як падаецца многім, не надта эфектыўны метады. У камунгасах створаны адмысловыя тэхнічныя брыгады, задача якіх — адключэнне ў дамах неплацельшчыкаў падачы вады, ацяплення і ка-

налізацыі. Як вынік, міжвольна караюцца і дысцыплінаваныя жылцы (уявіце сабе суседнюю з вамі кватэру, дзе адключылі каналізацыю і вадку!).

Праблема неплацяжоў існуе, ніхто гэтага не адмаўляе, як і таго факта, што нярэдка неплацельшчык папросту не мае магчымасці заплаціць. Заробкі цяпер у малых гарадах, а тым больш у вёсках значна паменшыліся. Дарэчы, пенсіі таксама «растуць» у адваротным кірунку ад іх павышэння. Калі гэтае павышэнне было апошні раз, ніхто з пенсіянераў і не памятае.

Цяпер вось лета, і бацькі тыя сродкі, што здолелі сабраць за год, выдаткоўваюць на адпачынак дзяцей і на падрыхтоўку іх да новага навучальнага года. Старыя людзі вымушаны набываць лекі, цэны на якія таксама штомесяц растуць...

Нам падаецца, што адключэнне вады абсалютна не падвышае жыццёвага ўзроўню. Зразумела, што і камунальнікі не ад «хорошага жыцця» вымушаны ісці на крайнія меры. Вырашэнне праблемы, на якую не паўплываюць ні налёткі на дзвярах, ні адключэнні ў людзей вады, павінен знайсці ўрад. Простыя людзі зараз маюць патрэбу ў сацыяльнай падтрымцы з боку ўлады, а не наадварот.

СЯРГЕЙ СЕМЯНОВІЧ

СТАЛІЦА, ЯКУЮ МЫ СТРАЦІЛІ НАЗАЎЖДЫ

Заканчэнне.

Пачатак на стар. 4

Беларусы не ведаюць Вільні, і яна іх не надта цікавіць.

Так, цяпер там месціцца выкінуты з Беларусі Еўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт, які сёлета выпусціў першых віленскіх бакалаўраў. Аднак беларускай мовы на вулках усё адно не чуваць, хоць значны адсотак карэннага віленскага насельніцтва — этнічныя беларусы. Многія з іх прылічваюць сябе да палякаў, іншыя, як і 100 гадоў назад, да тутэйшых. Адзін знаёмы распавядаў, як ад віленскай пары сярэдніх гадоў без ценю іроніі пачуў: “Мы тутэйшыя”. Большасць жа тых, хто прызнае ў сябе беларускае паходжанне, у побыце карыстаецца расійскай мовай.

“Радзіма маёй маці з Гомельшчыны і Магілёўшчыны, але беларусам сябе не лічу. Напэўна, грамадзянінам свету, — распавядае пры знаёмстве ля брамы касцёла св. Барталамея (ці не адзінага, дзе адпраў-

На вуліцах цяперашняга Вільнюса беларуская прысутнасць амаль незаўважная.

ляюцца рэгулярныя службы па-беларуску) хлопец гадоў 25. Па-расійску ён гаворыць упэўнена, але з малавыразным акцэнтам. — Вось вярнуўся дамоў пасля трох гадоў навучання за мяжой і адчуў, што Вільнюс — самы любімы горад”.

ЗМІРЫЦЦА СА СТРАТАЙ...

Беларускія літаратары па-ранейшаму цешаць сябе

далучанасцю да Вільні. “Нам кажуць: Вільня цяпер чужая, і мы тут чужыя, бо Вільня — адрэзаная луста. Але што можна адрэзаць ад крыві, ад памяці, ад душы? Вільня, бадай, тая самая, што і заўсёды, — горад, дзе няма чужых, а ёсць іншыя. Мы — іншыя”, — летуценіць з Вільні першы рэдактар адроджанай “Нашай Нівы” Сяргей Дубавец.

“Для беларуса Вільня як была, так і засталася сталіцаю, толькі не палітычнай і не адміністрацыйнай, не навуковай і не гаспадарчай... Вільня — артыстычная сталіца. Яна — сталіца для мастакоў і паэтаў, для літаратараў і гісторыкаў культуры”, — запэўнівае з Мінска літаратар Адам Глобус.

Аднак праект адроджанай на пачатку 90-х “Нашай Нівы” ў Вільні праваліўся. Беларускія вернікі ладзяць пілігрымкі ўжо не да Маці Боскай Вастрабрамскай, а да Маці Божай Будслаўскай. Маладая генерацыя беларусаў не ўяўляе сталіцу Беларусі нідзе, апроч Мінска.

У РЫФМУ

ДАНУТА БІЧЭЛЬ

ПАДЫМЕ ЦОКАТ ПАГОНІ

Прачнуся ранютка-рана
на першы цягнік спяшацца.
У Вільні Вострая Брама,
усходкі замест ружанца.

Паеду — расой прыбрана,
дарога вядзе праз горкі.
У Вільні Святая Ганна,
заместа ружанца зоркі.

О, Вільня, Божая хвала...
Чужая даўно сталіца.
Забывуся касцёл Міхала
па-беларуску маліцца.

Вайна яшчэ нас дагоніць.
Кіруй намі, Матка Боска.
Сядлайце, Паэты, коні,
апроч нас няма тут войска.

(1997)

“Пазбавіўшы Беларусь Вільні, кіраўнікі расійскай дзяржавы пакінулі нас без магутнага гістарычнага аплоту, на сутнасці, адрэзаўшы ад заходняй цывілізацыі і шматвяковых еўрапейскіх традыцый, — распавёў у інтэрв’ю TUT.BY **доктар гістарычных навук Захар Шыбека**. — Але, нарэшце, трэба змірыцца са стратай Вільні, бо ў палітыцы не бывае гістарычнай справядлівасці”.

...І СТАЦЬ БЕЛАРУСАМІ

“Беларусы маюць адну сугольную з літоўцамі рысу: яны марудныя, але могуць змяніцца за некалькі дзён. І гэтая перамена можа адбыцца нават больш удала, чым ва Украіне, бо Беларусь меншая і больш маналітная за яе краіна”, — пісаў чатыры гады таму Томас Венцлова.

ГАННА САЙКОЎСКАЯ

ДАРЭЧЫ

ЧАМУ ВІЛЬНЯ НЕ СТАЛА НАШАЙ?

З кнігі Цімаці Снайдэра “Рэканструяванне нацыяў: Польшча, Украіна, Летува, Беларусь (1569—1999 гг.)”:

“Паводле перапісу насельніцтва Расійскай імперыі ў 1897 г., у Віленскай губерні на беларускай размаўляла больш жыхароў, чым на ўсіх астатніх мовах разам. У Віленскай, Менскай, Гарадзенскай, Магілёўскай, Віцебскай губернях — памежных тэрыторыях гістарычнае Літвы — па-беларуску размаўлялі тры чвэрці насельніцтва. У XX ст. гэтая “этнічная супольнасць” не стварыла мадэрнай нацыі. У параўнанні з літоўскім і польскім пасляхавым досведам параза беларускай ідэі дапамагае зразумець, што ўсё ж такі трэба нацыянальным рухам для перамогі. Калі б поспех залежаў ад вернасці традыцыям Вялікага Княства ці ад колькасці носьбітаў мовы, беларусы мелі б больш падставаў для аптымізму, чым усе астатнія. Няўдача беларускага руху — вынік выпадковага збегу грамадска-палітычных абставінаў, які не вытлумачыць з гледзішча тэорыі нацыяналізму”.

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ ЧЫТАЦЬ НАШУ ГАЗЕТУ Ў ІНТЭРНЭЦЕ І Ў PDF-ВЕРСІІ,
ЗАХОДЗЬЦЕ НА САЙТ WWW.SVABODABY.NET.**

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ АТРЫМЛІВАЦЬ PDF-ВЕРСІЮ ГАЗЕТЫ,
ПАВЕДАМЦЕ НАМ НА E-MAIL info@svabodaby.net ВАШ ЭЛЕКТРОННЫ АДРАС.**

Заснавальнік ТАА “Тут і цяпер”
Галоўны рэдактар А. Уласаў (email: info@svabodaby.net)

Адрас г. Мінск, вул. Касцюшкі, 18
Падпісана ў друку 21:40 29.07.09

Тыраж 299 экзэмпляраў